

UN MONUMENT RUPESTRU DIN ZONA BUZĂULUI

Editura *Istros*, care funcționează de ani buni la Muzeul Brăilei, a făcut să apară de curând un nou și impozant volum monografic¹, dedicat unei peșteri, *Nucu*, din regiunea Buzăului, în care au fost studiate gravuri din epoca bronzului și unele reprezentări plastice medievale. O echipă interdisciplinară s-a ocupat, în ultimii ani, mai ales din 2008, de acele vestigii rupestre, cunoscute anterior numai secvențial, și supuse abia acum unui studiu sistematic. Coordonatorul echipei, Valeriu Sîrbu, s-a ocupat și de analiza științifică a rezultatelor, ca și de conservarea aceluși sit, în care au fost identificate cam 140 de reprezentări, înainte ca investigația să fi luat sfârșit.

„Schiturile monahale” din zonă au fost menționate, la finele secolului XVII, se știe, în harta stolnicului Constantin Cantacuzino, apoi în monografia privind **Tezaurul de la Pietroasa**, întocmită de Al. Odobescu, în 1871, dată de la care se poate vorbi și de un interes extern (pictorul H. Trenk ș.a.) pentru antichitățile din zonă, nici astăzi explicate deplin. A trebuit să mai treacă un secol până ce un medievist, Pavel Chihaiia, să se ocupe mai riguros de acele vestigii: **Un complex necunoscut de sihăstrie din Munții Buzăului din vremea lui Neagoe Basarab**, 1973; **Noi date despre bisericile rupestre din Munții Buzăului**, 1974; **Artă medievală. Învățăături și mituri în Țara Românească**, 1988. Era momentul când și sinteza lui Odobescu a fost repusă magistral în circulație (Mircea Babeș, 1976), iar vestigiile respective repertoriate sistematic (1981), până la studiile întreprinse de V. Boroneanț: **Peștera de la Nucu Bozioru (județul Buzău), monument al artei preistorice**, 1988; **Arheologia peșterilor și minelor din România**, 2000, moment de bilanț și de nou început în domeniu. Masivul tom monografic, editat acum de Valeriu Sîrbu, la Muzeul Brăilei, se cuvine apreciat pe această linie, ca un nou pas, menit a stimula alte investigații multidisciplinare.

Se degajă din toate eforturi consonante de „a înțelege locul pe are îl ocupă peștera de la Nucu în ansamblul grotelor frecventate de oamenii preistorici – mai ales de cei din epoca neolitică și a bronzului din Carpați – dar și structurile religioase ale societății contemporane lor” (p. 200). S-a remarcat,

---

¹ **Un monument din Carpații Orientali cu reprezentări din preistorie și evul mediu: Nucu – „Fundu Peșterii”, județul Buzău / Un monument des Carpates Orientales avec des représentations de la préhistoire et du moyen âge: Nucu – „Fundu Peșterii”, département de Buzău**, coordonator Valeriu Sîrbu, editori Valeriu Sîrbu / Sebastian Matei, Muzeul Brăilei, Editura Istros, 2012, 549 p.

cu temei, că grotă de la Nucu a putut servi, asemeni altora, ca „locuință sau refugiu pentru oameni și animale, loc pentru ascunderea unor bunuri de orice fel, atelier, necropolă, spațiu pentru diverse ceremonii etc. Posibilitatea cea mai plauzibilă ni se pare aceea a unui loc de izolare în vederea inițierii legate de riturile de trecere, adică riturile practicate de tinerii care trebuiau să devină adulți și în imensă majoritate războinici” (p. 229-230).

Saltul peste secole, impus de alte vestigii din zonă, în speță de documentele medievale emise de Neagoe Basarab (1515) sau de Mihnea Turcitul (1587) pentru satele din zonă nu e un capriciu al istoriei, ci o realitate socială, pe linia unei continuități de locuire și expresie.

Concluzia cea mai de seamă a complexei investigații este că „timp de peste două milenii (4000-1500 a.Chr.), în această peșteră s-au efectuat ritualuri sacre, materializate în gravarea unor reprezentări tipice credințelor elitelor vremii, uneori rezultând adevărate panoplii de arme”, ca expresie a nevoii de „elite războinice” în zona carpato-danubiană, cu reprezentări de circulație europeană care comportă analogii în diverse arii, dar se leagă îndeosebi de cultura *Monteoru* din partea locului (p. 494-496). Cu alte cuvinte, „mica grotă a fost un adevărat *creuzet* în care *s-au topit* credințe și ritualuri locale cu altele venite din zone îndepărtate, așa cum sunt de exemplu cele din Peninsula Iberică și din nordul Italiei. (...) Care au fost *executanții* gravurilor și care au fost *beneficiarii* ritualurilor? Localnicii, noii veniți sau și unii și alții? Cum au comunicat între ei? Ce a determinat acest îndelung periplu Vest-Est sau/și Est-Vest?” (p. 497).

Sunt chiar întrebările cu care se încheie oarecum volumul, pentru a sugera că asemenea chestiuni rămân deschise pentru noi abordări. „Fără doar și poate, citim la urmă, mica grotă de la Nucu ne oferă o *fereastră* – chiar dacă doar întredeschisă –, de privit spre o lume misterioasă, cu o bogată viață religioasă și cu realizări artistice deosebite, noi având datoria de a o conserva și valorifica cultural-științific” (p. 499).

Este ceea ce au izbutit să facă autorii volumului **Un monument din Carpații Orientali cu reprezentări din preistorie și evul mediu: Nucu – „Fundu Peșterii”, județul Buzău**, coordonat de Valeriu Sîrbu, în seria *Biblioteca Mousaios*, volum ce dovedește o dată în plus calitatea travaliului științific prestat, sub direcția profesorului Ionel Cîndea, la Muzeul Brăilei.

Alexandru Zub